

Katrien Schaubroek
docent filosofie

1 Een van de geneugten van het ouderschap is dat ik weer kinderliteratuur lees. Het hoogtepunt van het jaar was het voorlezen van *Ronja de roversdochter* van **Astrid Lindgren** aan mijn kinderen van 5 en 8 jaar. Ik was onder de indruk van hoe actueel de achterliggende boodschap nog steeds is: hoe de liefde tussen ouders en kinderen generatieconflicten kan wegmasseren, en hoe kinderen niet noodzakelijk de vrees, frustraties en zorgen van hun ouders hoeft te erven, maar een nieuw begin kunnen forceren.

2 *Het kwartet. Hoe vier vrouwen de filosofie opnieuwe tot leven wekten* van **Clare Mac Cumhaill** en **Rachael Wiseman** documenteert de vriendschap tussen vier vooraanstaande Britse filosofes die in de jaren 40 studeerden in Oxford. Het boek beschrijft de levens van Iris Murdoch, G.E.M. Anscombe, Philippa Foot en Mary Midgley: erg verschillende, maar allen even eigenzinnige vrouwen die in moeilijke, zelfs ronduit armoedige omstandigheden originele filosofie ontwikkelden. En dat deden ze samen!

3 "Ja, dat dit nazisme is, maar dat men hier, voordat men er zelf slachtoffer van werd, medeplichtig aan was. Dat men dit nazisme heeft gesteund voordat men het onderging, dat men het heeft vrijgesproken, er de ogen voor heeft gesloten en het heeft gelegitimeerd, omdat het tot dan toe alleen op niet-Europese volkeren werd toegepast." 72 jaar na publicatie werd *Over het kolonialisme* van **Aimé Césaire** vertaald. Men kan dit boek alleen maar bewonderen om de scherpte en haast helderzinnigheid waarmee Césaire in 1950 al de geschiedenis van het moderne Europa en de Holocaust analyseert als uitgingen van het koloniale denken.

Geert Sels
cultuurredacteur

1 In *Nirvana* heeft **Tommy Wirkling** meeversteld doen staan van zijn longinhoud. Hij gaat met lichte tred voor de lange afstand en overschouwt drie generaties van een familie. Daarbij vervecht hij speurwerk, een duister verleden, het belang van kunst, nie toetsend bedrijfssucces, bezorgdheid om het klimaat, om finaal tot een bevrijdende zelfrealisatie te komen.

2 *Beschaafden in het land der barbaren* bundelt journalistiek werk van **Joseph Roth**. 's Morgens *De Standaard* en 's avonds een van zijn krantenstukken, daar kan ik me everder. Over de Eerste Wereldoorlog schreef hij nog als een buitenstaander, de Tweede zou hem vermorzelen. Ik ben er nu al achter dat ik best regelmatig afwissel met een stuk uit de jaren 20, toen zijn pen frivool over het papier vloog.

3 "Aan Angela Merkel, kanselier van de Bondsrepubliek Duitsland." Zo begint *Herscht 07769* van **László Krasznahorkai**, maar hoe de zin eindigt kan ik na 134 pagina's niet zeggen omdat ik nog geen punt ben tegengekomen, wat niet verbazend is voor deze schrijver, die er niettemin in slaagt een goedmoedige reus te portretteren tussen het oprukkend neonazisme in Thüringen, en als ik voorblader, lijkt er op die 400 pagina's geen enkele punt te staan, wat geenszins stoort omdat het zo heerlijk leest. Punt.

Gaea Schoeters
schrijver en journalist

1 Ik las tijdens één treinrit *Een klein detail van Adania Shibli* en *De kolonel slaapt niet* van **Emilienne Malfatto**. Vrolijk word je daar niet van, maar die dubbele vrouwelijke blik op het fenomeen oorlog legt wel een heel andere realiteit bloot, zelfs al zijn de hoofdpersonages vrijwel allemaal mannen. Is empathie dan toch des vrouws? En nu we toch bezig zijn ons in te leven in de ander: **Joelle Taylor** schreef met *C'nia & othered poems* een oerverdovende ode aan de butch en in één beweging ook de geschiedenis van een verdwenen queer subcultuur. Niet makkelijk, wel verdomd straf.

2 *The author's ygap. Why women are still taken less seriously than men, and what we can do about it* van **Mary Ann Sieghart**. Jammer dat het boek niet door een man is geschreven, dan zouden mannen wat erin staat misschien wel ernstiger nemen. En van girlpower naar (mijn) jongensdroom: **Anatoly Chernyavskiy's** fotoboek *Kamchaka. Land of volcanoes and bears*. Als heren niet zo uw ding zijn, laat u dan vooral leiden door de prachtige poëzie-tarot van **Johanna Pas: Kringen op het tafelblad**.

3 "Maar wat is de realiteit eigenlijk/ Behalve de meeste gedeelde manier van kijken", schrijft **Emilienne Malfatto** in *De kolonel slaapt niet*. Een zin die de wereld waarin we leven perfect samenvat: hoeveel realiteit delen we nog, elk in onze eigen bubbel? Voelen we ons er daardoor steeds minder verantwoordelijk voor?

Lieven Sioen
chef economie

1 Net voor de Tweede Wereldoorlog publiceert een Senegalese schrijver in Parijs een schrikwekkend meesterwerk, waarvoor hij eerst wordt bejubeld, daarna van plagiaat beschuldigd en ten slotte gecanceeld. In 2018 gaat een andere jonge Senegalese schrijver vanuit Parijs op zoek naar wat er van de mysterieuze T.C. Eliane is geworden. *De diepste verborgen herinnering van de mens* van **Mohamed Mbougar Sarr** is een weergalozes roman over identiteit, kolonialisme, schrijverschap, de Europese oorlogen, ontworteling en de (on)mogelijkheid om tot verschillende werelden tegelijk te behoren. En het is spannend, grappig, gruwelijk en hitsig.

2 Nooit meer diepvriesfrietten. Dat neem ik mee uit *Commandant van Sandro Veronesi* en **Edoardo De Angelis**. Belgische drenkelingen bereiden frietten voor de Italiaanse bemanning van de onderzeeër die hen torpedeert uit dankbaarheid dat zij hen redden. De Italianen, er terecht van overtuigd dat ze de beste keuken ter wereld hebben, kunnen er maar niet bij dat ze zo'n eenvoudige en lekker gerecht niet zelf hebben bedacht. Een smakelijkere hulde aan de friet heb ik nog niet gelezen.

3 "I would like to say to those who think of my pictures as serene, whether in friendship or mere observation, that I have imprisoned the most utter violence in every inch of their surface." Volgens de zoon van **Mark Rothko** wou zijn vader niet dat de bezoeker zijn werk bestudeert of observeert, maar dat die cocreëert. Hij heeft dat nodig." Rothko's woorden nodigen uit om voorbij de kleuren te kijken.